

НАЦІОНАЛЬНА АСОЦІАЦІЯ
АДВОКАТІВ УКРАЇНИ

ЗВІТ

Комітету НААУ з питань
медіа та рекламного права

за 2023 рік

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО КОМІТЕТ

Комітет НААУ з питань медіа та рекламного права є постійно діючим колегіальним дорадчим органом, створеним при Національній асоціації адвокатів України відповідно до розпорядження Голови НААУ №49 від 14 квітня 2020 року.

Метою діяльності Комітету об'єднання зусиль адвокатської спільноти для активної участі в процесах законотворення, втілення у сучасну судову практику європейських стандартів у сфері свободи слова, обміну досвідом і напрацювання кращих практик взаємодії з журналістами та ЗМІ, а також розвитку рекламного права.

Основними завданнями Комітету є:

- визначення і наукове обґрунтування пріоритетних напрямів розвитку законодавства України у сфері медіа та реклами;
- проведення тематичних заходів, спрямованих на обговорення існуючих практичних проблем у галузі медіа та рекламного права, напрацювання рекомендацій щодо їх розв'язання, а також на підвищення кваліфікації адвокатів, таких як форуми, круглі столи, конференції тощо;
- розроблення освітніх матеріалів з медіа та рекламного права (посібники, наукові статті тощо);
- вивчення й аналіз існуючого законодавства іноземних держав, практики його застосування та внесення пропозицій на обговорення Ради адвокатів України щодо вдосконалення українського законодавства з урахуванням світового досвіду;
- аналіз законопроектів, напрацювання пропозицій щодо внесення відповідних змін до них;
- участь у дослідницьких проектах у сфері медіа та реклами для вдосконалення надалі законодавства України і правозастосовної практики;
- проведення освітньої роботи серед громадян (у вигляді круглих столів, конференцій тощо) щодо способів і практики самостійного захисту своїх прав у сфері медіа та реклами;
- підвищення професійності та фахової обізнаності адвокатів, що спеціалізуються на медіа та рекламному праві;
- здійснення іншої діяльності, спрямованої на розвиток адвокатури України.

2. СКЛАД КОМІТЕТУ

Голова Комітету:

Опришко Людмила Володимирівна

Е-адреса: l.opryshko@mail.unba.org.ua

Заступник голови:

Демідова Ольга Ігорівна

Е-адреса: o.demidova@mail.unba.org.ua

Члени Ради Комітету:

Кіптіла Марина Миколаївна

Левчук Тетяна Василівна

Олексюк Тетяна Миколаївна

Пацурковська Олена Миколаївна

Правдиченко Аліна Анатоліївна

Роюк Людмила Іванівна

3. ЗАХОДИ (КРУГЛІ СТОЛИ, КОНФЕРЕНЦІЇ, ФОРУМИ ТОЩО), УЧАСТЬ У ЯКИХ ВЗЯЛИ ЧЛЕНИ КОМІТЕТУ

Тетяна Олексіюк увійшла до складу робочої групи НААУ з питань правового регулювання штучного інтелекту та напрацювання рекомендацій до національного законодавства у цій сфері.

Робоча група займається аналізом найважливіших юридичних питань розвитку та використання штучного інтелекту, визначення меж його використання в різних галузях, а також захистом персональних даних, зібраних системами штучного інтелекту, визначенням правил щодо їх збереження та використання.

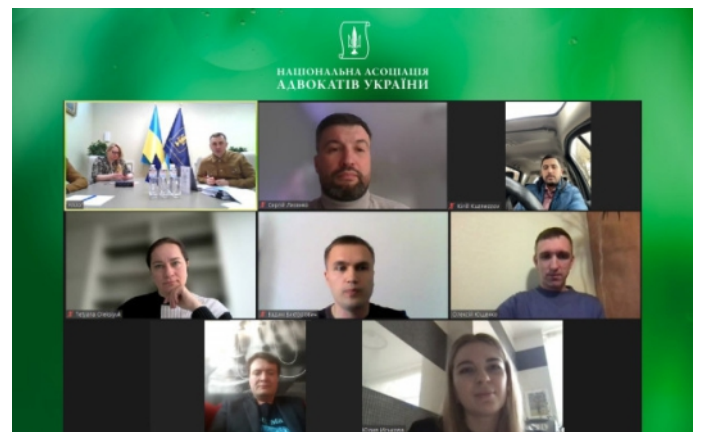
Деталі на сайті НААУ: <http://surl.li/jnmce>.

Тетяна Олексіюк взяла участь у першому засіданні групи, яке відбулося 20 квітня.

Учасники робочої групи підкреслили необхідність створення надійної нормативно-правової бази для регулювання розроблення та впровадження штучного інтелекту (AI) з дотриманням прав людини, демократії та верховенства права.

Робоча група НААУ планує розробити рекомендації щодо використання AI адвокатами відповідно до чинного законодавства України, забезпечуючи захист прав і свобод громадян. З метою імплементації норм ЄС щодо AI в українське законодавство, група здійснить аналіз цих норм.

Важливою є співпраця з цього питання з Верховною Радою, Комітетом зі штучного інтелекту при Раді Європи (CAI), Міністерством цифрової трансформації України, міжнародними юридичними організаціями та асоціаціями адвокатів, Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини та іншими суб'єктами.

29 березня член Ради Комітету Тетяна Олексіюк взяла участь в установчому засіданні групи адвокатів – сертифікованих тренерів Платформи Ради Європи HELP. Група координується ВША та має на меті запровадження курсів платформи HELP в освіту адвокатів, складу курсів, вибору найбільш актуальних для навчання адвокатської спільноти, спільної реалізації ініціатив.

3. ЗАХОДИ (КРУГЛІ СТОЛИ, КОНФЕРЕНЦІЇ, ФОРУМИ ТОЩО), УЧАСТЬ У ЯКИХ ВЗЯЛИ ЧЛЕНИ КОМІТЕТУ

20 листопада на сайті НААУ було опубліковано практичні поради у форматі відеокурсу, присвяченого цифровим правам людини. Його підготували члени Комітету за ініціативи Американської асоціації юристів (ABA ROLI).

Курс має навчити юристів розв'язувати практичні питання, пов'язані із реалізацією та захистом цифрових прав людини. Лектори розкривають поняття «цифрові права», чи існує право на доступ до інтернету, які основні правові засади реалізації права на свободу слова у всесвітній комп'ютерній мережі, чи можна розраховувати на приватність в Інтернеті, як захистити цифрові права дітей та молоді і багато іншого.

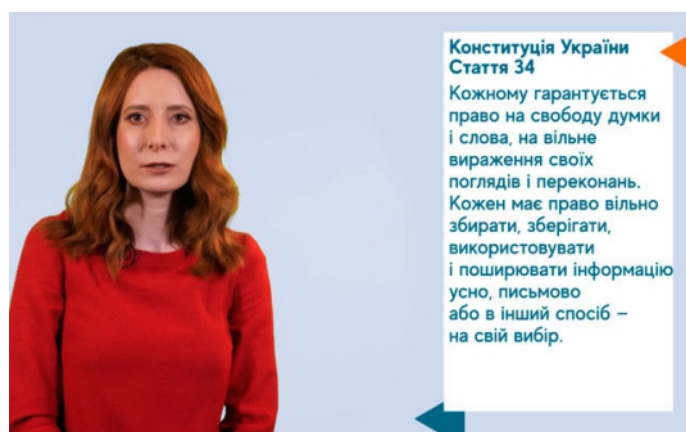
Одну з лекцій цього курсу на тему «Свобода вираження поглядів та інформації в Інтернеті. Загальні принципи, особливості та підстави для її обмеження» підготувала член Комітету Аліна Правдиченко.

Адвокат розповіла про основні засади права на свободу вираження поглядів та окреслила судову практику Європейського суду з прав людини.

Вона нагадала, що право на свободу вираження поглядів закріплене у ст. 34 Конституції, ст. 10 Конвенції з прав людини і основоположних свобод та ст. 5 Закону «Про інформацію».

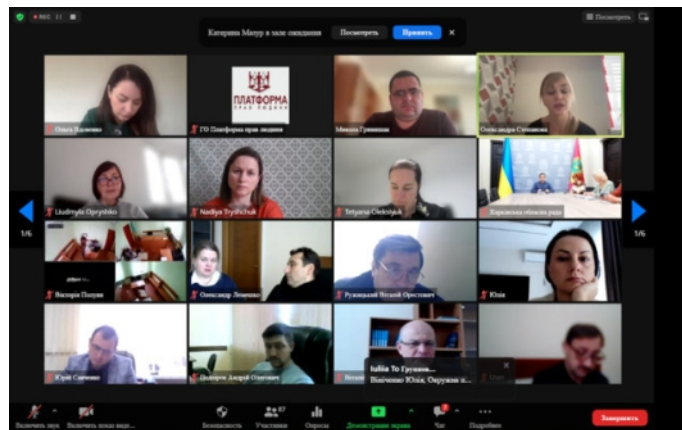
Детальніше за посиланням:

<https://tinyurl.com/5n6mmkcb>.

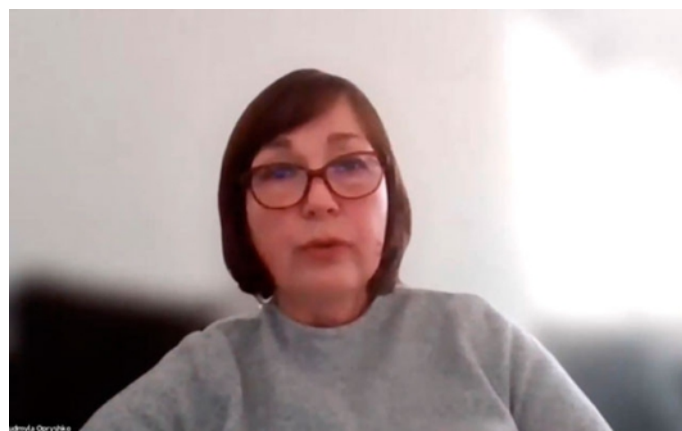

29 листопада на сайті НААУ оприлюднено новину про круглий стіл на тему «Права людини в цифровому вимірі», організованому ГО «Платформа прав людини» за підтримки ініціативи з верховенства права Американської асоціації юристів (ABA ROLI).

Участь у заході взяли голова Комітету Людмила Опришко та член Ради Комітету Тетяна Олексюк.

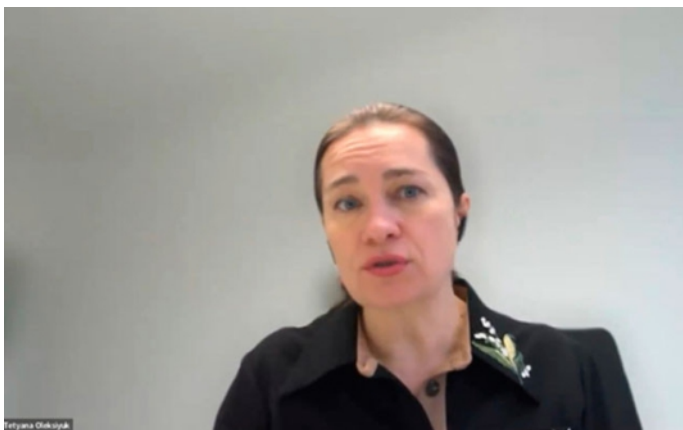
“Доступ до публічної інформації – це правовий інструмент, який повинен стати інструментом побудови довіри між громадянськістю і владою. Тому запитувачам і розпорядникам варто докласти більше зусиль для мотивування своїх запитів і відповідей на них, особливо, коли мова йде про відмову у наданні інформації”, - висловила думку Людмила Опришко.

3. ЗАХОДИ (КРУГЛІ СТОЛИ, КОНФЕРЕНЦІЇ, ФОРУМИ ТОЩО), УЧАСТЬ У ЯКИХ ВЗЯЛИ ЧЛЕНИ КОМІТЕТУ

Тетяна Олексіюк зауважила, що у забезпеченні цифрових прав громадян слід звернути увагу на оприлюднення публічної інформації на офіційних вебсайтах суб'єктів владних повноважень.

«Моніторинги стану забезпечення інформаційних прав у 2022 та 2023 роках виявили досить низький рівень оприлюднення такої інформації, хоча оцінювалися лише мінімальні вимоги до оприлюднення, а саме: наявність на офіційних вебсайтах текстів нормативно-правових актів, пов'язаних із правовим режимом воєнного стану, суспільно важливої інформації (про воєнні загрози, шляхи евакуації, пункти видання гуманітарної допомоги та укриття), а також навігаційної доступності та актуальності оприлюдненої публічної інформації», - розповіла Т. Олексіюк.

Детальніше за посиланням:

<http://tinyurl.com/fne2advr>

2-3 листопада член Ради Комітету Тетяна Олексіюк взяла участь у дводенному пілотному тренінгу для суддів адміністративних судів на тему «Доступ до публічної інформації. Особливості правозастосування та актуальна судова практика», який було проведено у співпраці з Національною школою суддів. Протягом тренінгу доповіді Тетяни Олексіюк охопили актуальні теми правозастосування у справах, що стосуються доступу до публічної інформації та віднесені до сфери компетенції адміністративних судів, зокрема європейські стандарти з доступу до інформації відповідно до практики ЄСПЛ та Конвенції Ради Європи про доступ до офіційних документів, а також містили поради щодо гармонізації підходів міжнародних актів із чинним національним законодавством України. Учасникам тренінгу було надано всі необхідні теоретичні знання та організовано активну залученість в опрацювання практичних завдань. Окремо важливо відмітити, що тренінг був повною мірою актуалізований до викликів сучасної ситуації, пов'язаної із запровадженням правового режиму воєнного стану в Україні.

Детальніше за посиланням:

<http://tinyurl.com/uksurdme>

15 грудня на сайті ВША НААУ було оприлюднено підсумки заходу з підвищення кваліфікації адвокатів на тему «Доступ до публічної інформації – нова практика ЄСПЛ», який провели Людмила Опришко, голова Комітету, експерт ГО «Платформа прав людини», співавтор низки посібників з питань свободи вираження, та Тетяна Олексіюк, член Комітету, консультант Ради Європи, експерт з доступу до інформації та права на свободу вираження поглядів.

До базових міжнародних документів у сфері прав людини, що визначають право на інформацію, належать:

Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод;

Міжнародний Пакт про громадянські та політичні права;

Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступу до правосуддя з питань, що стосуються довкілля;

Конвенція Ради Європи про доступ до офіційних документів.

У статті 10 ЄКПЛ прямо не йдеться про доступ до інформації. У статті 10 Європейської конвенції з прав людини йдеться про те, що кожна людина має право на свободу вираження поглядів. Тому право на доступ до інформації розглядається як частина права на свободу вираження.

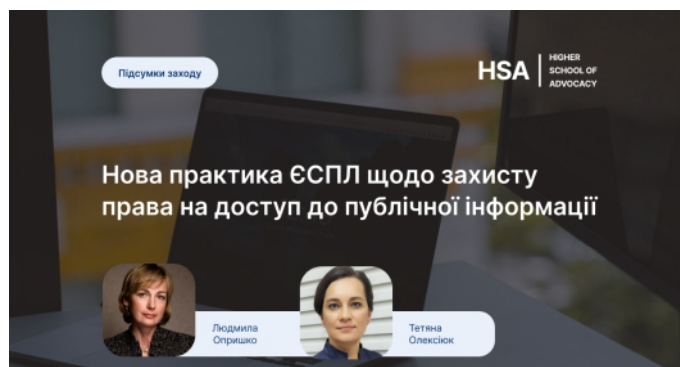
У справі «Magyar Helsinki Bizottság проти Угорщини» ([GC], заява № 18030/11), рішення від 8 листопада 2016 р.) Суд зазначив, що готовий розглядати справи щодо доступу до інформації, якщо наявна одна з умов:

інформація не надається всупереч обов'язковому рішення національного органу, що набуло законної сили. Наприклад, якщо є рішення суду або обов'язковий до виконання припис Інформаційного комісара;

доступ до інформації є необхідним інструментом для реалізації свободи вираження поглядів і його ненадання становить втручання в гарантовані права на отримання чи поширення інформації.

Детальніше за посиланням:

<https://tinyurl.com/y7nkxw4f>.

15 грудня у НААУ відбувся онлайн вебінар на тему «Свобода слова в Інтернеті: останні тенденції в практиці ЄСПЛ».

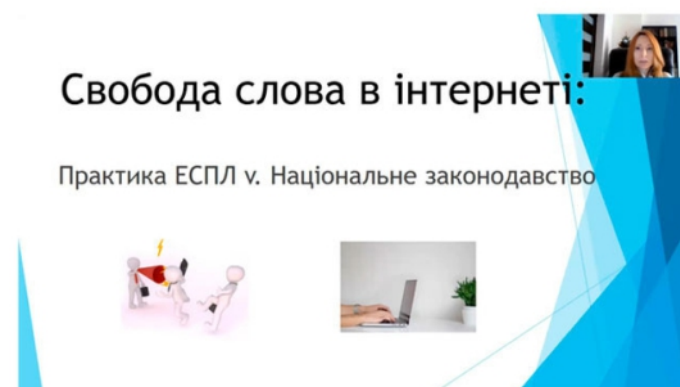
Лектором виступила членкиня Ради Комітету Аліна Правдиченко.

Вона зауважила, що право на свободу слова є одним із базових прав і гарантовано як низкою міжнародних документів, так і українським законодавством, у тому числі в Інтернеті. Незважаючи на однаковість загальних стандартів, існує багато особливостей щодо регулювання свободи слова у мережі, які використовує у судовій практиці ЄСПЛ.

«Європейський суд з прав людини підкреслював, що оскільки потенційна шкода від розповсюдження інформації в Інтернеті може бути значно більшою, підходи до регулювання свободи слова онлайн і офлайн мають відрізнитися. Так, у своїх рішеннях ЄСПЛ враховує як технічні особливості соціальних мереж, про що свідчить розгляд справ про юридичну природу поширень гіперпосилань (репостів) чи вподобайок (лайків), так і загалом специфіку розповсюдження інформації в інтернеті», - наголосила адвокат.

Детальніше за посиланням:

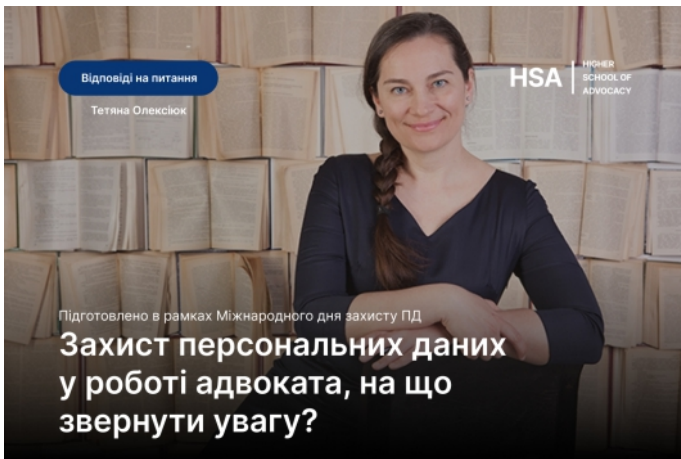
<http://tinyurl.com/mp6d48xy>.

4. НАУКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ (СТАТТІ, КОМЕНТАРІ, РЕКОМЕНДАЦІЇ ТОЩО), ОПУБЛІКОВАНІ НА САЙТІ ВША, ЗМІ

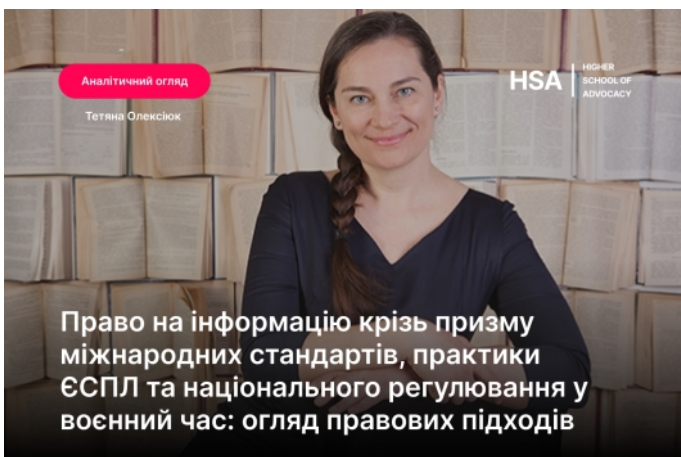
29 січня на сайті ВША НААУ було опубліковано статтю члена Ради Комітету Тетяни Олексюк на тему “Захист персональних даних у роботі адвоката, на що звернути увагу?”.

Перегляд: <https://bit.ly/3SaWNFK>.

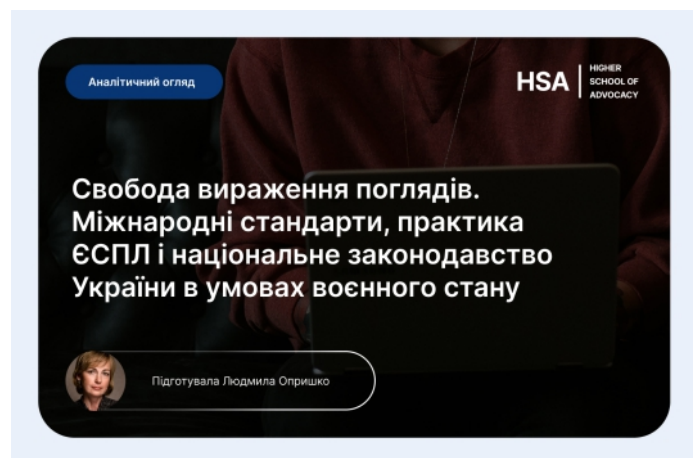
7 лютого на сайті ВША НААУ було опубліковано аналітичний огляд на тему “Право на інформацію: міжнародні стандарти, практика ЄСПЛ та національне регулювання у воєнний час”, який підготувала член Ради Комітету Тетяна Олексюк, з метою проаналізувати основні виклики у доступі до інформації, а також заходи покликані сформувати збалансований підхід до забезпечення суспільства повною та вчасною офіційною інформацією у поєднанні з захистом інших, життєво важливих прав.

Перегляд: <https://bit.ly/3lMSXOZ>.

14 лютого на сайті ВША НААУ було опубліковано аналітичний огляд на тему «Свобода вираження поглядів. Міжнародні стандарти, практика Європейського суду з прав людини і національне законодавство України в умовах воєнного стану», який підготувала голова Комітету Людмила Опришко, з метою проаналізувати законодавчі зміни та адміністративну і судову практику щодо їх відповідності міжнародним стандартам у галузі свободи вираження під час збройних конфліктів.

Перегляд: <https://bit.ly/3XHa07d>.

У четвертому номері за 2023 рік юридичного журналу “Право України” вийшла стаття члена Ради Комітету Тетяни Олексюк на тему “Міжнародні стандарти soft law як орієнтири для балансування права на інформацію та захисту національної безпеки”.

Стаття присвячена дослідженню наукових основ для наближення правової системи України до європейських стандартів у частині забезпечення права на інформацію.

Перегляд: <http://tinyurl.com/3zxmcnxv>.

Перший український науково-аналітичний журнал англійською мовою з міжнародних відносин, політики та економіки UA: Ukraine Analytica опублікував статтю члена Ради Комітету Тетяни Олексіук у своєму третьому номері за 2023 рік присвяченому протидії дезінформації. Стаття розкриває тему “Доступ до офіційної інформації для протидії дезінформації: основні виклики та кроки для українських політиків” та присвячена адвокації доступу до публічної інформації та Конвенції Ради Європи про доступ до офіційних документів як потужним механізмам протидії дезінформації.

Перегляд: <http://tinyurl.com/9taf3x4n>.

5 вересня на порталі “Інтернет Свобода” було опубліковано колонку члена Ради Комітету Аліни Правдиченко, присвячену праву бути забутим. У матеріалі розкривається сутність та історія виникнення цього права, а також поточні шляхи його реалізації.

Перегляд: <http://tinyurl.com/mr3r9uy>.

Інтернет все пам'ятає або право бути забутим: місія (не)здійснена?

Авторка: Аліна Правдиченко, юристка з медійного права та захисту персональних даних

26 вересня на сайті ГО “Лабораторія цифрової безпеки” була опублікована аналітична стаття члена Ради Комітету Аліни Правдиченко на тему “Стратегії європейських медійних регуляторів: що корисного в них для Нацради?”. В статті розглянуто стратегічні плани діяльності провідних європейський медійних регуляторів та проаналізовано, який досвід може бути корисним для Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення.

Перегляд: <http://tinyurl.com/3r7pdbhk>.

Стратегії європейських медійних регуляторів: що корисного в них для Нацради?

26 September 2023

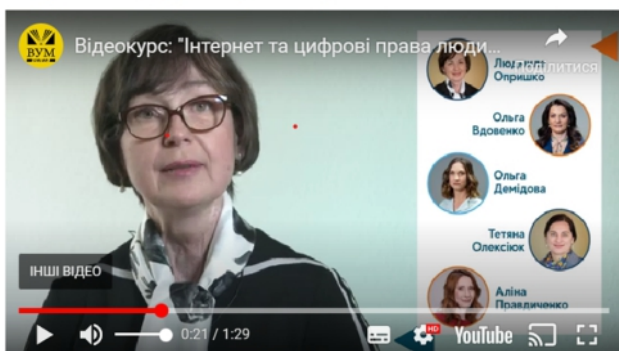
5. РОБОТА КОМІТЕТУ У СПІВПРАЦІ З ГРОМАДСЬКИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ, ІНСТИТУЦІЯМИ, НАВЧАЛЬНИМИ УСТАНОВАМИ ТОЩО

Голова Комітету **Людмила Опришко** та член Ради Комітету **Тетяна Олексіук** взяли участь у розробленні Типової загальної короткострокової програми підвищення кваліфікації «Організація роботи щодо забезпечення права на доступ до публічної інформації в органах державної влади та органах місцевого самоврядування», затвердженої наказом НАДС від 29 березня 2023 р. No 45-23:

Перегляд: <http://surl.li/jnmaz>.

06, 13 квітня та 22 травня голова Комітету Людмила Опришко та член Ради Комітету Аліна Правдиченко у співпраці з Національною школою суддів України в порядку підготовки для підтримання кваліфікації суддів місцевих загальних судів прочитали лекції на тему “Вплив нового Закону України “Про медіа” на практику розгляду справ про захист честі, гідності, ділової репутації”.

Інтернет та цифрові права людини

ЗКрім того, за участі голови Комітету Людмили Опришко, Секретаря Комітету Ольги Демідової та членів Ради Комітету Тетяни Олексіук і Аліни Правдиченко підготовлено відеокурс “Інтернет та цифрові права людини”, який створено у співпраці з Американською Асоціацією Юристів в Україні / Ініціатива верховенства права та ГО “Платформа прав людини”.

Перегляд: <http://surl.li/jnmbo>.

0 травня член Ради Комітету Аліна Правдиченко взяла участь в онлайн дискусії з медіаюристами “[Про авторське право за новим законодавством: що треба знати медійникам?](#)”, яка була організована ГО “Платформи прав людини” для працівників медіа.

Аліна Правдиченко, адвоката, членкиня Комітету з медіа та рекламного права НААУ, детально розповіла, як на рівні законодавства регулюється реєстрація авторського права.

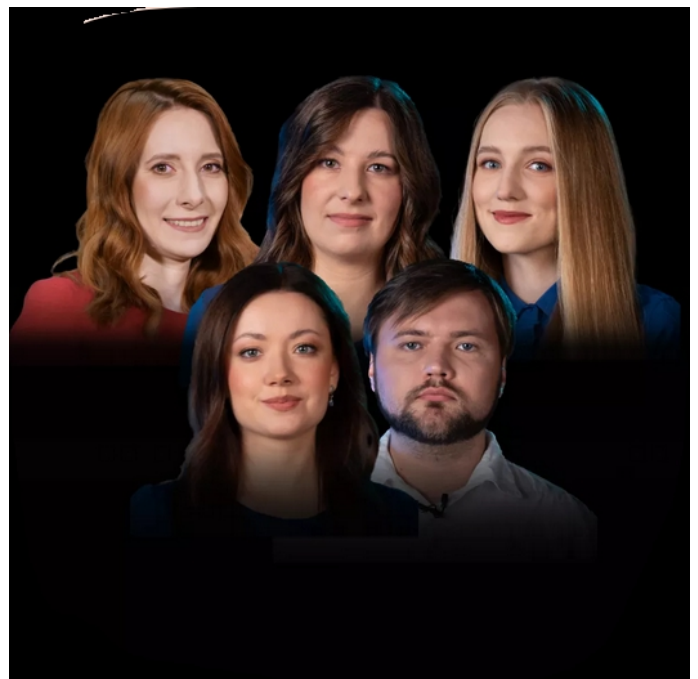
За її словами, для виникнення і здійснення авторського права не вимагається реєстрація авторського права чи будь-яке інше спеціальне його оформлення, а також виконання будь-яких інших формальностей. Однак суб'єкт авторського права для засвідчення належних йому особистих немайнових прав та/або майнових прав на твір (оприлюднений чи неоприлюднений), факту і дати його опублікування, набуття майнових прав на твір на підставі договору або закону **може** зареєструвати своє авторське право на твір у відповідному державному реєстрі. Кожна із сторін укладеного договору, що стосується майнових прав на твір, **має право** зареєструвати договір у відповідному державному реєстрі.

У співпраці з ГО «Інтерньюз-Україна» у межах проекту «Актуалізація конфіденційності у цифровій сфері в Україні» за підтримки ABA ROLI Ukraine / Rule of Law Initiative член Ради Комітету Аліна Правдиченко виступила як юридичний експерт дослідження “Індекс захисту персональних даних 2023” - дослідження корпоративних політик провідних українських технологічних компаній у тематиці захисту персональних даних.

Перегляд: <http://tinyurl.com/2rtkycx5>.

У грудні член Ради Комітету Аліна Правдиченко взяла участь у розробленні курсу “Автостопом по цифрових правах”, який був опублікований на платформі “Дія. Освіта”.

Перегляд: <http://tinyurl.com/2mwd538k>.

6. ЗДІЙСНЕННЯ ІНШОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У листопаді Секретар Ради Комітету Ольга Демідова брала участь у [публічних обговореннях](#) з питань особливостей маркування онлайн реклами. За результатами зустрічі було напрацьовано пропозиції щодо внесення змін у Закон України “Про рекламу”.

20 грудня Секретар Ради Комітету Ольга Демідова взяла участь в [експертному обговоренні](#) з питань напрацювання нових правил для медіа під час висвітлення чутливих тем у рамках проекту Національної ради з питань телебачення та радіомовлення «Компетентні медіа – демократичне і толерантне суспільство».

